
*О.М.Рубанець,
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії НТУУ «КПІ»*

КОГНІТИВНА КОМУНІКАЦІЯ

В американській комунікативістиці комунікація постає як передача повідомлень від адресанта до адресата. В семіосфері комунікація розкривається у вигляді духовного відтворення культурної традиції. Водночас, якщо комунікація у сфері мистецтва виявляється як смислороджувальний механізм, то комунікація в науці, на думку Ю.Лотмана, є передачею інформації, яка відбувається без зміни змісту. Когнітивне в новітньому когнітивізмі розкривається як функція соціальної системи (С.Московичі), а в умовах соціального конструкціонізму (Н.Луман) сприяє переосмисленню проблеми знання, в якому комунікація займає місце гносеологічної взаємодії суб'єкта з об'єктом (І.Чернікова). Когнітивне підґрунтя комунікації розкривається в межах міжіндивідуальної комунікації – взаємодії Я та іншого (Р.Даниляк). При цьому окремі суб'єкт-об'єктні взаємодії виявляються пов'язаними міжіндивідуальною комунікацією.

Перехід до розгляду інтерперсональної комунікації, мови як комунікації та основи сполученості когнітивних змін із структурними змінами (У.Матурана) стає основою для розробки методологічної реконструкції нового способу здійснення комунікації, що відбувається через внесення змін у способи представлення об'єктів у науковому знанні та розвиток оперативного компонента знання. Це дає змогу перейти від розгляду когнітивної комунікації як засобу засвідчення об'єктивності знання шляхом переведення індивідуально-достовірного в соціально-достовірне та визнане через повторюваність зв'язків різних суб'єктів з одним і тим самим об'єктом (Р.Даниляк) до реконструкції системних трансформацій ландшафту об'єктивного знання під впливом комунікації, опосередкованої внесенням змін у спосіб представлення об'єкта та оперативний компонент об'єктивного знання. Таким чином, когнітивна комунікація стає не просто способом передачі об'єктивного знання чи засобом засвідчення його об'єктивності, а й способом розкриття впливу когнітивної активності учасників комунікації на процес і результат передачі інформації та знання.

Поняття когнітивної комунікації відіграє важливу роль у розумінні сучасних процесів у сферах демократії, політики та управління. Розробка змісту цього поняття вносить корекції в розуміння електронно опосередкованих комунікацій, на які спирається науково-технологічний розвиток електронної України. Дослідження комунікації було започатковано в американській комунікативістиці на технологічній основі доінформаційного суспільства. Це основа більш ніж тридцятирічної давності, виникла вона у вигляді телебачення як глобальної мережі та звичайних неелектронних ЗМІ.

Нині комунікація в науці виокремлена в окрему сферу інформаційних потоків та обміну інформації. Відокремлення інформаційного обміну від виробництва знання в науці свідчить про специфікацію функцій перебігу інформаційних процесів та є результатом формування окремої інфраструктури, яка їх обслуговує. Поява телекомунікаційних мереж та онлайн-режимів спілкування науковців стають ознакою нової інформаційної доби у сфері наукових комунікацій. На зміну персональному листуванню науковців, які працюють над певною проблемою, що мало місце в період розвитку неklasичної науки, приходить онлайн-обговорення гострих проблем та обмін думками через безпосередній інформаційний контакт.

Сучасна наука, як наука колективних суб'єктів, створює нові джерела інформації. Центри виробництва знання, які спеціалізуються на вирішенні певних проблем, поступово перетворюються на центри-постачальники даних. Основною функцією спеціалізованих наукових мереж стає передавання наукової інформації. Спеціалізовані мережі, які інтегрують центри виробництва знання із структурами управління, промисловості та освіти, у центр своєї діяльності починають ставити рух наукових проєктів.

Спеціалізація інформаційної діяльності сприяє виокремленню функцій науки як інформаційної системи. Серед них на чільне місце виводиться інформаційна підтримка наукових досліджень та інформаційне обслуговування наукових проєктів. Ця інформаційна система не існує поза наукою. Вона стає необхідною інформаційною структурою самої науки.

Реалізація суспільної стратегії формування суспільства знання, суспільства освіти сприяє інтеграції освітніх та інформаційних функцій науково-освітніх мереж. Науково-освітні мережі не тільки стають інфраструктурою, що поєднує бібліотеки, навчальні заклади із закладами культури, а й перетворюються на осередок здійснення

освітніх функцій [3]. Перенесення освітніх функцій у мережеве середовище сприяє формуванню мережевої освіти. Становлення національної мережевої освіти стає можливим завдяки інфраструктурному розвитку науково-освітніх мереж України. Як свідчить О.Л.Мельник, основними рисами становлення мережевої освіти України є формування і розвиток інформаційно-освітніх середовищ вищих навчальних закладів та радикальне перетворення інформаційно-освітніх середовищ шляхом надання їм соціально-інституційного статусу. Із засобу навчання, який перебуває між тим, хто навчає, і тим, хто навчається, інформаційно-освітні середовища перетворюються на мережеву основу сучасного соціально-інституційного розвитку освіти. З технічного засобу інформаційної технології, що надає можливість зберігати методичне та наукове забезпечення навчального процесу у вигляді електронних інформаційних ресурсів, інформаційно-освітнє середовище науково-освітніх мереж стає мережевим підґрунтям, мережевою основою інтеграційних процесів. Дослідження О.Л.Мельник інтеграційних процесів в освіті виявляє зв'язок євроінтеграційного спрямування мережевих процесів в освіті із процесами суспільної мережевої інтеграції – розвитку інформаційного суспільства як мережевого суспільства.

В інформаційну добу, коли інформаційні процеси стають магістральними, важливим є виокремлення когнітивного аспекту комунікації. В комунікаційних процесах попереднього, доінформаційного, домережевого етапу поняття когнітивного аспекту при розгляді комунікації не виокремлювалось. Запровадження поняття когнітивної комунікації спиралося на систему лінгвістичних, вербальних і невербальних взаємодій. Разом з тим суспільне значення когнітивної комунікації як форми суспільного зв'язку, що реалізується через когнітивний контакт, простежувалося достатньо чітко. У структурній метафорі шляхопроводу У.Матурана здійснює концептуальний і проблемний прорив у розгляді комунікації. На місце традиційного розуміння комунікації як передачі повідомлень у чіткій схемі зв'язку адресанта та адресата приходить розгляд комунікації як події, що незворотним чином змінює існуючу ситуацію. Когнітивна взаємодія, яка відбувається на основі лінгвістичної взаємодії, перетворює ситуацію, роблячи неможливим повернення до вихідного пункту.

На місце інформаційного процесу, відносно автономного від основного – політичного, суспільного, управлінського, освітнього

тощо – приходить структура когнітивної взаємодії, «впаяна» в перебіг суспільно-значущого процесу. Структурна метафора шляхопроводу стає метафорою корінних змін не тільки в передачі інформації, а й в усьому процесі когнітивної взаємодії. Лінгвістична складова когнітивної комунікації виявляє таку щільність та структурованість вербальних конструкцій, яка унеможлиблює їх переструктуралізацію та перегрівання ситуації.

Дискурс як перехід від вихідного тексту до такого, що з нього впливає, виявляє процесуальність мовленнєвого процесу, його розгорнутість у майбутнє.

Лінгвістична складова когнітивної комунікації не є дискурсом, тобто переходом від одного тексту до іншого. Дискурс охоплює цілісність як таку, не акцентуючи увагу на структурованості форми. Натомість лінгвістична складова когнітивної комунікації є внутрішньоструктурованою, причому структурованість її не закріплюється в якусь усталену форму, у тому числі й у форму тексту.

Розгляд комунікації як передачі інформації та передачі повідомлень припускає текстову природу повідомлень. Передача інформації у вигляді повідомлень не суперечить текстовій природі процесу.

Поява та розвиток глобальної інформаційної мережі Інтернет зумовила появу нової форми цілісності, що має текстову природу. Гіпертекст дає змогу вийти за межі усталеної структурованості наявного тексту в інші тексти, створюючи процесуальну низку взаємопов'язаних текстів. Розвиток сучасного дистанційного навчання сприяє перетворенню текстової форми організації навчального матеріалу в гіпертекстову.

В гіпертексті зв'язок між різними текстовими утвореннями заданий самим матеріалом тексту та потребами: в дистанційному навчанні – освітніми потребами; в інших суспільно-інституційних формах реалізації гіпертексту – іншими суспільними потребами.

Однак розгляд комунікації на рівні інформаційних потоків та передачі повідомлень не виявляє зв'язку із когнітивною активністю людини та когнітивним підходом як виразом знаннєвого аспекту науки. Вихід за межі пізнання як суб'єкт-об'єктної взаємодії дає змогу ввести у розгляд як об'єктивну основу когнітивного підходу еволюцію репрезентації в системі когнітивних практик. І на цій основі розглянути комунікативні процеси, пов'язані з еволюцією репрезентації у сфері знання. Методологічною основою є ідеї М. Поповича про зв'язок когнітивного виміру комунікації із знаннєвим аспектом:

«Комунікація, з когнітивної точки зору, є обміном повідомленнями про певний стан речей, прирощуванням знання про певну реальність» [4, 73]; «все оцінюється по відношенню до основної проблеми, яка тематизує дискурс» [6, 73].

Введення у розгляд когнітивного як духовного і водночас як культурного виміру науки ґрунтується на еволюції репрезентації в системі гносеологічних відносин. Це дає змогу повернутись лицем до цілісності людини в когнітивному вимірі.

В когнітивних дослідженнях акцент переноситься на інтерпретацію пізнання як взаємодію, що передбачає виокремлення когнітивної області й визначення її меж у зв'язку з ідентифікацією системи (Ф.Варела, У.Матурана). Задіяно попереднє дослідження У.Матурани мови як комунікації, інтерперсональної комунікації як основи сполученості змін у когнітивній області та структурних змін. У.Матурана звертає увагу на те, що в процесі досягнення лінгвістичної комунікації відбувається становлення онтогенетичної структурної сполученості та формування узгодженої області [6, 54]. При цьому всі учасники набувають змін. Це креативні творчі взаємодії, які ведуть до нової поведінки [6, 55]. Розглядаючи цей процес увідповіднення як результат структурної сполученості між структурно пластичними системами, У.Матурана показує, що як тільки консенсуальна область як певна структура встановлена у вигляді деякого структурного сполучення, будь-який учасник може бути замінений іншим. Структурні властивості, задіяні в сполученні, залишаються однаковими [6, 47]. Взаємодії можуть бути описані строго операційними термінами [6, 48]. Мова як денотативна система символічної комунікації є результатом чогось, що не вимагає денотації для свого встановлення. Це фундаментальний процес онтогенетичної структурної сполученості, який є результатом у встановленні консенсуальної області [10, 50]. Когнітивне як те, що викликає самомодифікацію систем, від чого залежить їх ідентичність, виявляється пов'язаним з лінгвістичною взаємодією та структурною сполученістю.

Дж.Лакофф та М.Джонсон розглядають інтерперсональну комунікацію і так звану метафору шляхопроводу (*conduit* – англ.) як структурну метафору [5, 10], інтерперсональну комунікацію та її взаємодію з розумінням [5, 231–232]. Метафора шляхопроводу створює основу для образу структурного сполучення, що виникає під час комунікації, яке само перебуває в русі, виявляючи незворотність комунікації. Відносна автономність структурних відносин,

що формується в мові як комунікації (У. Матурана), та щільність змін в її процесі (Дж. Лакофф, М. Джонсон) дають можливість ввести в розгляд системні зміни, що відбуваються у сфері знання, в їх еволюційному вимірі як вияв комунікації через репрезентацію.

Метафора комунікації як шляхопроводу створює підґрунтя для розгляду сфери знання, що виникає в процесі трансформації репрезентації та поширення нового типу репрезентаторів на нові предметні області. Збереження автономності теоретичного розвитку науки дає можливість ввести до розгляду еволюційний вимір, провести його через системні трансформації об'єктивного знання та його продукування.

У структурній метафорі процесуальність, спрямовану у майбутнє, визначають не дискурс і не гіпертекст. Процесуальність створюється не текстовими засобами. Вона виявляє внутрішній, глибинний зміст когнітивної комунікації. Когнітивна комунікація формується когнітивними засобами і є когнітивною за своєю сутністю. Щільність та структурованість лінгвістичної складової – це лише вербальний вираз когнітивної комунікації. Саме завдяки когнітивній природі комунікації процес не перетворюється на передачу повідомлень чи на якийсь лінгвістичний процес. Він не стає дискурсом.

У спрямованості дискурсу є щось директивне. У певних моделях, наприклад, знання-влади (М. Фуко), в яких влада спирається на дискурс, є щось командне та навіть, як у випадку політичної диктатури, – репресивне.

Натомість когнітивна комунікація залишається складною, наперед непередбачуваною і неповністю регламентованою лінгвістичними текстами, засобами та процедурами. Когнітивна взаємодія в когнітивній комунікації постає як складна інтегральна дія, що включає в себе і пізнання, і розуміння, і усвідомлення та самоусвідомлення. В цій дії беруть участь всі когнітивні здатності учасників процесу. Причому використання когнітивних засобів – ментальних та інших репрезентацій – передбачає задіявання внутрішніх та зовнішніх репрезентативних систем. Вони стають тими формами, що визначають успішність чи неуспішність реалізацій глибинних внутрішніх потреб когнітивного як основи самомодифікації системи у процесі комунікації. У процесуальності когнітивної комунікації залишається можливість застосування різного ступеня зовнішніх когнітивних проявів активності людини.

Що визначає зсув у процесі когнітивної комунікації? Це, насам-

перед – успішне застосування когнітивних засобів, що перетворює переконливість однієї сторони на переконливість для іншої. Когнітивна взаємодія в когнітивній комунікації виявляє момент гри, яка передбачає вивільнення когнітивних здатностей і визначає сутність боротьби та спрямування цих здатностей на досягнення суспільно значущих цілей.

Вивченню зв'язку когнітивної комунікації з пізнавальними процесами сприяло введення в обіг когнітивної комунікації як побудови та завершення гносеологічної взаємодії. Згідно з Р. Даниляком, когнітивні комунікації стають засобом засвідчення об'єктивності гносеологічних результатів, які досягнуті у безпосередній взаємодії суб'єкта з об'єктом. Йдеться про достовірність у міжіндивідуальній комунікації знання, отриманого Іншим у суб'єкт-об'єктній взаємодії [1], особливість поєднання когнітивного та комунікативного розглядається в контексті «переймання від іншого», яке «відбувається у формі комунікативного узгодження результатів пізнавального акту одного суб'єкта з результатами, одержаними іншими суб'єктами. Наслідком цього стає переведення знання зі сфери індивідуально-достовірного у сферу соціально-достовірного» [1, 11].

Введення когнітивних комунікацій як засобів засвідчення результатів гносеологічної взаємодії знімає викривляючий ефект введення комунікацій, що мають соціальну природу, який впливає на об'єктивний результат пізнання. Класична епістемологія розглядає отримання об'єктивного результату у вигляді гносеологічної взаємодії суб'єкта з об'єктом. Введення соціальних комунікацій змусило Р. Рорті відмовитись від Дзеркала природи. Соціальний (лабораторний) конструктивізм намагається виявити епістемологічну цінність соціальних комунікацій.

Відокремлення в науці сфери здійснення гносеологічної взаємодії у головну сферу існування науки – сферу виробництва знання – дуже довго змушувало обмежувати розгляд пізнання у вигляді абстракції гносеологічної взаємодії суб'єкта з об'єктом.

На відміну від інших сфер, в яких когнітивна комунікація безпосередньо вплетена в тканину суспільнозначущих процесів, у науці виробництво знання та комунікативні процеси відкривали різні сфери: виробництво знання – сферу пізнавальних взаємодій; комунікативні процеси – сферу колективних і суспільних контактів. Перехід від класичної епістемології до некласичної сприяв усвідомленню необхідності введення комунікативної складової безпосередньо

у сферу суб'єкт-об'єктної взаємодії. Але досягти взаємного проникнення пізнавальних і комунікативних взаємодій виявилось важко. Тим чи іншим чином комунікативні взаємодії виводились із сфери виробництва знання у сферу інформаційних взаємодій. Формування полісистемності сучасної науки, зокрема становлення в ній науки як когнітивної та інформаційної системи, закріплює розведення пізнання та інформаційного обміну за різними інфраструктурами, які формуються та розвиваються в сучасній науці.

Відмова від розгляду пізнавальних процесів з позицій абстрактної суб'єкт-об'єктної взаємодії та введення у розгляд пізнавальних взаємодій у сфері знання дає можливість отримати нове розуміння когнітивної комунікації.

Когнітивна комунікація у сфері знання натомість постає не як передача інформації та здійснення повідомлень, а як комунікація через репрезентацію. Необхідність комунікації зумовлює репрезентативність пізнавальної дії. Взаємодія суб'єкта з об'єктом постає як пов'язана з іншими пізнавальними процесами та зумовлена ними дія. Кожна конкретна пізнавальна дія завершується представленням об'єкта. Комунікація через репрезентацію виявляє процесуальний зв'язок між різними, неузгодженими між собою пізнавальними діями. Когнітивна активність людини як передумова створення способу представлення об'єкта у знанні здобуває в якості вихідного репрезентативного матеріалу досягнуті у сфері знання способи представлення об'єкта. Неможливість обійтися без попередніх досягнень способів представлення об'єкта робить комунікацію через репрезентацію неминучою. Жодна пізнавальна дія не відбувається на порожньому місті, і для здобуття нового результату у вигляді нового знання недостатньо нової емпіричної інформації – даних і фактів. Необхідні передумови у вигляді способів представлення знання у вигляді цілісності.

Комунікація через репрезентацію є передумовою трансгресії сфери знання. Перехід від однієї форми репрезентації до іншої є результатом інтегральних зусиль усіх, хто працює у сфері виробництва знання. Навіть у класичній науці комунікація через репрезентацію долала дисциплінарні межі. Необхідність розвитку в геометричному способі представлення об'єктів фізичної й математичної складових створювало передумову для розсунення рамок комунікації через репрезентацію, виведення її за межі окремої теорії чи навіть науки. Виявляючи інтегральність процесу, комунікація через

репрезентацію ставала основою для формування цілісності когнітивної сфери знання.

В сучасній науці в умовах міждисциплінарності та трансдисциплінарності створюються нові передумови для розвитку комунікації через репрезентацію. Формування онтологічного та проблемного змісту знання відбувається в умовах інтеграції методологічної складової різних наук у дослідженні одного й того ж об'єкта. Це якісно змінює комунікацію через репрезентацію. В класичній науці комунікація через репрезентацію створювала передумови окремої суб'єкт-об'єктної пізнавальної дії у вигляді постановки завдання, визначаючи спосіб представлення об'єкта у знанні. В сучасних умовах міждисциплінарності й нової проектної організації наукових досліджень комунікація через репрезентацію є необхідною інтегральною формою, що завершує пізнавальний процес у вигляді сумісного результату.

Комунікація через репрезентацію є колективною дією, що спирається на дії колективних суб'єктів. Ці дії складаються із сумісних репрезентаційних комунікацій.

Комунікація через репрезентацію є когнітивною по суті. В класичній науці її когнітивна природа вичерпувалася створенням знанневої форми існування об'єкта – розробкою способу його представлення у знанні. В сучасній науці когнітивна природа комунікації через репрезентацію не вичерпується створенням знанневої форми представлення об'єкта у знанні. Нині комунікація через репрезентацію стає формою не тільки знанневого розвитку виду репрезентації, а й справжньою когнітивною взаємодією. В умовах проектної організації науки комунікація через репрезентацію набуває вигляду когнітивної комунікації, представленої у структурній метафорі. Але на відміну від когнітивної комунікації, яка містить лінгвістичну та когнітивну складові (У. Матурана), комунікація через репрезентацію в сучасних умовах наукової комунікації містить також пізнавальну, знанневу та інформаційну складові. У формулі У. Матурани «пізнання є життя» пізнання вбудоване в інші процеси, які мають когнітивну відтворювальну природу. В системі пізнання не відокремлене від її інших функцій, а діє через них. Тому У. Матурана відокремлює ті системи, в яких когнітивна взаємодія є основою їх життєдіяльності, від систем, що спираються на репрезентації.

У виробництві наукового знання пізнавальна дія здобуває репрезентативну функцію. На цьому ґрунтується сама можливість існування

сфери знання у вигляді знанневих продуктів – репрезентацій. Будь-який розгляд пізнання як такий, що існує поза і за межами існуючої сфери знання, є поверненням до гносеологічної робінзонади.

Розробка синергетичних механізмів зростання наукового знання і культури, яка відкриває культурно-психологічний аспект розвитку науки, спираючись на методологію інформаційного підходу, реконструює зростання знання як зростання кількості інформаційних потоків. Йдеться про дослідження інформаційного середовища, багатопотокових зіткнень, які, на думку В.Буданова, відтворюють комунікативність науки з позицій колективного розуму.

Розробляючи когнітивні моделі комунікативної ситуації, А.Рункан розглядає комунікативний акт як акт модифікації тексту, що є результатом комунікації. Переходячи до науки, це створює основу для відтворення когнітивних засад комунікативності науки з позиції її існування як колективного суб'єкта. Таким чином, відтворення когнітивних засад комунікативності науки, її існування як колективного суб'єкта веде до лінгвістичної репрезентації всіх пропозицій колективного учасника.

Перехід до розгляду еволюційного виміру поєднання когнітивного і комунікативного означає перехід від лінгвістичних репрезентацій усіх пропозицій колективного суб'єкта до розгляду персоналізованого впливу когнітивного зусилля на трансформацію репрезентацій з урахуванням системних змін, які відбуваються в об'єктивному знанні. Для введення когнітивного в дослідження еволюції сфери знання потрібні певні методологічні зрушення. У формуванні неklasичної гносеології підкреслюється значення «схоплення» суб'єктом форм знання. Тим самим на місце об'єктивної, такої, що повністю виключає присутність суб'єкта, логіки взаємовідносин, що існують між формами знання, приєднується суб'єкт з його пізнавальними здатностями, ключова постать [2].

Людина перестає бути лише транслятором епістем (М.Фуко). Поєднання в методологічній реконструкції впливу когнітивної активності людини на трансформацію способу представлення об'єкта у знанні з введенням у розгляд системних проявів цих трансформацій у сфері знання досягається завдяки зміні погляду на когнітивну складову інтерперсональної комунікації. Розкриття когнітивної складової як змін, що відбуваються в індивідуально-суб'єктивному вимірі під впливом комунікації (А.Рункан), сполученості когнітивних змін зі структурними змінами (У.Матурана) [6, 47–54], з уведенням

у розгляд залежності системних трансформацій репрезентації від інтерперсональної комунікації переносить акцент на творчий прояв комунікації. Проявом здійснення комунікації стають її трансформації, які під впливом системних зрушень у способах представлення об'єктів і розвитку оперативного компонента знання вносяться у сферу знання. Внесені зміни розглядаються по відношенню до сфери знання, а не щодо об'єкта.

Отже, методологічна реконструкція когнітивної складової в інтерперсональній комунікації як фактора системних змін у репрезентації дає змогу ввести у розгляд сферу знання. Дія когнітивної активності, як і в розгляді репрезентації в системі гносеологічних відносин, персоналізована, пов'язана з персональним внеском вченого, але введення комунікації як фактора системних, некерованих змін дає можливість перейти до еволюційних змін в інтер'єрі об'єктивного знання.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Даниляк Р.П.* Концептуальні підходи до пізнавальної та комунікативної взаємодії Я та Іншого: Методологічний аналіз : автореф. дис. ... к. філос. н. / Одес. нац. ун-т. – Одесса, 2007. – 16 с.
2. *Кримський С.* Запити філософських смислів. – К., 2003. – 240 с.
3. *Мельник О.Л.* Інтеграційні процеси в освіті (соціально-філософський аспект): дис. ... к. філос. н. Спеціальність 09.00.10 – філософія освіти. – К., 2012. – 210 с.
4. *Попович М.В.* Раціональність у вимірі людського буття. – К., 1997. – 290 с.
5. *Lakoff G., Johnson M.* *Metaphors We Live By.* – Chicago: University of Chicago Press. 1980. – 256 p.
6. *Maturana H.* *Biology of Language: The Epistemology of Reality.* // in Miller, George A., and Elizabeth Lenneberg (Eds.) *Psychology and Biology of Language and Thought: Essays in Honor of Eric Lenneberg.* – New York: Academic Press, 1978. – P.27–63.

Рубанець О.М. Когнітивна комунікація.

У статті розглядається введення когнітивного аспекту в дослідження комунікації. Обґрунтовано необхідність введення поняття «когнітивна комунікація». Показано, що когнітивна комунікація поєднує інформаційну та когнітивну взаємодію. Розробка когнітивної комунікації спирається на сучасні когнітивні дослідження. Когнітивні дослідження виявляють

значення сполученості структурних та лінгвістичних змін у процесі комунікації. Розкривається значення структурованості в когнітивній комунікації, яка виявляє її процесуальність. На відміну від передачі повідомлень, що розкриває комунікацію як інформаційну взаємодію, когнітивна комунікація виявляє значення когнітивної взаємодії учасників у процесі здійснення комунікації. Виявляється незворотність когнітивної комунікації. Важливим стає задіяння когнітивної складової учасників процесу, яке набуває форми гри. Різний ступінь задіяності когнітивних здатностей у процесі комунікації визначає її ефективність та успішність. Обґрунтовано необхідність нового розуміння когнітивної комунікації в науці. Введено в розгляд комунікацію через репрезентацію. Комунікація через репрезентацію об'єднує пізнавальну, когнітивну та інформаційну взаємодії. Комунікація через репрезентацію виявляє знаннєві, когнітивні передумови творення нового способу представлення об'єкта у знанні. Вона виявляє інтегральну сполученість пізнавальних дій учасників комунікації у сфері знання. Розкриваються особливості комунікації через репрезентацію в класичній та сучасній науці.

Ключові слова: когнітивна комунікація, комунікація через репрезентацію, когнітивна комунікація в науці.

Рубанец А.М. Когнитивная коммуникация.

В статье рассматривается введение когнитивного аспекта в исследование коммуникации. Обоснована необходимость введения понятия когнитивная коммуникация. Показано, что когнитивная коммуникация объединяет информационные и когнитивные взаимодействия. Разработка когнитивной коммуникации опирается на современные когнитивные исследования. Когнитивные исследования выявляют значение сопряженности структурных и лингвистических изменений в процессе коммуникации. Раскрывается значение структурированности в когнитивной коммуникации, которая обнаруживает ее процессуальность. В отличие от передачи сообщений, раскрывающей коммуникацию как информационное взаимодействие, когнитивная коммуникация выявляет значение когнитивного взаимодействия участников в процессе осуществления коммуникации. Показывается необратимость когнитивной коммуникации. Важным становится задействование когнитивной составляющей участников процесса, которое принимает форму игры. Различная степень задействованности когнитивных способностей в процессе коммуникации определяет ее эффективность и успешность. Обоснована необходимость нового понимания когнитивной коммуникации в науке. Введена в рассмотрение коммуникация через репрезентацию. Коммуникация через репрезентацию объединяет познавательную, когнитивную и информационную составляющие взаимодействия. Коммуникация через репрезентацию обнаруживает знаниевые, когнитивные предпосылки создания нового способа представления объ-

екта в знании. Она выявляет интегральную связанность познавательных действий участников коммуникации в сфере знания. Раскрываются особенности коммуникации через репрезентацию в классической и современной науке.

Ключевые слова: когнитивная коммуникация, коммуникация через репрезентацию, когнитивная коммуникация в науке.

Rubanets A. Cognitive communication.

The article deals with the introduction of cognitive aspects in communication research. The necessity of introducing the concept of cognitive communication. It is shown that cognitive integrates information communication and cognitive interaction. Cognitive Development Communication draws on contemporary cognitive studies. Cognitive research reveals the importance of contingency and structural changes in the process of linguistic communication. The significance of structured cognitive communication, which finds its procedural. Unlike messaging communication as disclosing information interaction, cognitive communication reveals the importance of cognitive interaction between the participants in the process of communication. Showing irreversible cognitive communication. It becomes an important component of cognitive involvement of participants in the process, which takes the form of the game. Varying degrees of involvement of cognitive abilities in communication determines its effectiveness and success. The necessity of a new understanding of communication in cognitive science. We introduce the communication through representation. Communication via representation integrates cognitive, cognitive and informational components of the interaction. Communication via knowledge-representation reveals cognitive prerequisites for the establishment of a new way of presenting the object of knowledge. It reveals the integral coupling of cognitive activities of the participants in the communication of knowledge. The peculiarities of communication through representation in classical and modern science.

Key words: cognitive communication, communication through representation, communication, cognitive science.